

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

prof. ThDr. Marek Petro, PhD.

PREDMET: Špeciálna morálna teológia – Ekológia (otázky späté najmä so 7. prikázaním Dekalógu)

TÉMA V: EKOLOGICKÁ KONVERZIA

Encyklika Svätého Otca Františka

Laudato si'

Vyrcholením snáh koncilových a pokoncilových pápežov v oblasti starostlivosti o životné prostredie, je encyklika Svätého Otca Františka *Laudato si'*, zo dňa 24. mája 2015. Jej názov pochádza zo zvolania »Bud' pochválený, môj Pane« (Laudato si', mi' Signore), ktorým sv. František z Assisi pripomína, že zem, náš spoločný dom, „je aj ako sestra, s ktorou sa delíme o existenciu, a ako krásna matka, ktorá nás prijíma do svojho náručia“ (Laudato si', čl. 1). Svätý Otec František ďalej pripomína, že my sami sme stvorení z hlíny zeme. „Samotné naše telo pozostáva z prvkov planéty, jej vzduch je ten, ktorý nám dáva dych a jej voda nás vyživuje a obnovuje“ (Laudato si', čl. 2).

V jednej z úvodných podkapitol, ktorá nesie názov »Nič na tomto svete nám nie je ľahostajné«, pripomína snahy jednotlivých pápežov o záchranu ľudstva i Božej prírody, bez ktorej by nebol možný život na tejto zemi. Tým poukazuje na skutočnosť, že sa necíti ako prvý pápež s ekologickým zmysľaním ale nadväzuje na environmentálne a sociálne aktivity svojich predchodcov.

Píše: „Už pred vyše päťdesiatimi rokmi, kedy svet balansoval na pokraji nukleárnej krízy, svätý pápež Ján XXIII. napísal encykliku *Pacem in terris* (1963), ktorou chcel ponúknuť riešenie pokoja a mieru. Svoju proklamáciu adresoval pre celý katolícky svet a pre všetkých ľudí dobrej vôle. »Teraz, keď sme tvárou v tvár globálnemu zhoršovaniu životného prostredia, chcel by som sa obrátiť ku každej osobe žijúcej na tejto planéte.« V tejto encyklike navrhujem nadviazať dialóg so všetkými, lebo tu ide o náš spoločný dom“ (Laudato si', čl. 3).

„Osem rokov po vydaní encykliky *Pacem in terris* sa blahoslavený pápež Pavol VI. vrátil k ekologickej problematike a poukázal na krízu, ktorá vedie k dramatickým dôsledkom kvôli nekontrolovanej činnosti človeka, ktorý neuvážene využívaním prírody riskuje že ju zničí, a že nakoniec sám sa stane obeťou tohto hanobenia“ (Laudato si', čl. 4).

„Svätý pápež Ján Pavol II. sa touto problematikou zaoberal so vzrastajúcim záujmom. Vo svojej prvej encyklike *Redemptor hominis* (1979) varoval: »Zdá sa, akoby človek často nevidel nijaký iný význam prírodného prostredia ako ten, čo mu slúži na bezprostredný úžitok a spotrebu.« Taktiež konštatoval, že oveľa menej sa ľudstvo zasadzuje za ochranu morálnych podmienok autentickej »humánnej ekológie«. Zničenie životného prostredia nie je vážnym iba preto, že Boh stvoril svet, ale tiež preto, že sám ľudský život je darom, ktorý je potrebné chrániť pred rôznymi formami degradácie. Akákoľvek starostlivosť a túžba zlepšiť svet vyžaduje: »zmeniť spôsob života, spôsoby výroby a spotreby a strnulé štruktúry moci, ktoré dnes riadia spoločnosť«. Pravdivý rozvoj človeka má mať morálny charakter, prináša so sebou plné rešpektovanie ľudskej osoby a musí tiež byť zameraný na svet prírody – treba brať ohľad na prirodzenosť každej bytosti a na jej vzájomnú spojitosť v usporiadanom systéme. Práve preto schopnosť človeka meniť a v určitom zmysle »tvoriť« svet, musí vychádzať z prvotného cieľa, ktorý človek dostal od Boha“ (Laudato Si', čl. 5).

„Môj predchodca Benedikt XVI. povzbudil ľudstvo k odstráneniu štrukturálnych príčin zlého fungovania globálnej ekonomiky a opraveniu modelov rastu, ktoré sa zdajú neschopné zabezpečiť rešpektovanie životného prostredia. Pápež Benedikt upozornil, že životné prostredie má mnoho rán kvôli nášmu nezodpovednému správaniu. Pripomenul, že aj sociálne prostredie má svoje rany. No všetky rany majú svoj pôvod v tom istom zle ktoré nás presvedča, že nejestvujú žiadne presvedčivé – vierohodné pravdy ktoré riadia ľudské životy, a preto ľudská sloboda nemá žiadnych hraníc. Zabúdame na to, že človek nie je sloboda, ktorá tvorí samu seba. Človek nevytvára seba samého. Je duch a vôľa, ale aj príroda. S otcovskou starostlivosťou nás povzbudil uvedomiť si, že stvorenie je ohrozené tam, kde my sami sme poslednou inštanciou, kde všetko jednoducho patrí nám a konzumujeme len pre seba. Zneužitie stvorenia začína, keď neuznávame nad sebou žiadnu autoritu, ale vidíme iba samých seba“ (Laudato si', čl. 6).

Po tejto prezentácii jednotlivých predchodcov, pápež František všetkým adresuje jasný odkaz plný nádeje, keď hovorí: „Naliehavá výzva chrániť náš spoločný dom zahŕňa starostlivosť pre celú ľudskú rodinu v úsilí o trvalo udržateľný a integrovaný rozvoj, pretože vieme, že všetko sa môže zmeniť. Stvoriteľ nás neopustí, nikdy sa neodvráti od svojho plánu lásky, neľutuje že nás stvoril. Ľudstvo je stále schopné spolupracovať na budovaní a zveľaďovaní nášho spoločného domu“ (Laudato si', čl. 13).

„Mám nádej, že táto encyklika, pridaná k sociálnemu učeniu Cirkvi, nám pomôže rozpoznať veľkosť, naliehavosť a krásu výziev, ktoré stoja pred nami“ (Laudato si', čl. 15).

NAŠA ÚLOHA:

Pápež sa obracia na všetkých: na jednotlivcov, rodiny, miestne pospolitosti, krajiny, medzinárodné spoločenstvo, a pozyva k »ekologickej konverzii« zhostiť sa krásnej a zodpovednej úlohy »starostlivosti o spoločný dom« – v tom tkvie i naša úloha.

LITERATÚRA:

FRANTIŠEK: *Encyklika LAUDATO SI' o starostlivosti o náš spoločný domov*. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/encyklika-laudato-si>.

PETRO, M.: Environmentálna etika. In: *Environmentalistika pre teológov : (kresťanské princípy ochrany životného prostredia)*. Banská Bystrica: Fakulta prírodných vied UMB Banská Bystrica, 2011. s. 85 – 98.

PETRO, M.: Environmentálna etika a pokoncilové pretenzie v Octogesima Adveniens a Laudato Si'. In: *Theologos : teologická revue*. - Roč. 17, č. 2 (2015), s. 167 – 183.

PETRO, M.: Prínos činností pre vnútornú konverziu v ekologickej kríze [Contributions of virtues for internal conversion in the ecological crisis]. In: *Edukacja i duchowosc ekologiczna = Environmental education and spirituality*. Ojców: Ojcowski Park Narodowy, 2017. s. 89 – 97.

PETRO, M.: *Prínos Laudato si' pre ekoetiku* - In: *Sacrum a príroda : od inter sanctos k Laudato si'*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2016. s. 25 – 45.

PETRO, M.: Starostlivosť Katolíckej Cirkvi na Slovensku o životné prostredie [Solicitude of the Catholic Church in Slovakia for the environment]. In: *Czlowiek w Ogrrodzie Pana : XX Miedzynarodowe Seminarium Sacrum i Przyroda*. Kraków: Uniwersytet Papieski Jana Pawla II w Krakowie, 2012. s. 55 – 68.

PETRO, M. – FATĽA, M.: *Ekologická zodpovednosť. Úvod do ekologickej výchovy*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, 2021.

PETRO, M. – FATĽA, M.: Integrálna ekológia – odpoveď pápeža na environmentálnu krízu. In: *Sacrum a príroda. Integrálna ekológia*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2021. s. 29 – 44.
